

Pravo glasa člana u društvu s ograničenom odgovornošću

Zrilić, Mario

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:909868>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Pravni fakultet
Katedra za trgovačko pravo i pravo društava

Autor: Mario Zrilić

Pravo glasa člana u
društvu s ograničenom odgovornošću

Diplomski rad

Mentor: izv.prof.dr.sc..Antun Bilić

Zagreb, kolovoz 2024.

Izjava o izvornosti

Ja, Mario Zrilić, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću izjavljujem da sam isključivi autor diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Mario Zrilić, v.r.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. OPĆENITE KARAKTERISTIKE DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU.....	2
3. KRUG OVLAŠTENIKA PRAVA GLASA	5
4. RASPON PRAVA GLASA	7
5. OSTVARENJE PRAVA GLASA POSREDSTVOM ZASTUPNIKA.....	8
6. POSLOVNI UDJELI KOJI NE DAJU PRAVO GLASA.....	9
7. SLUČAJEVI ISKLJUČENJA PRAVA GLASA.....	10
8. ZLOUPOTREBA PRAVA GLASA	12
9. UGOVORI O VEZANJU GLASOVA	12
10. SPECIFIČNOSTI POLOŽAJA ZALOGOPRIMCA POSLOVNIH UDJELA DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU U POGLEDU DONOŠENJA ODLUKA DRUŠTVA	15
11. DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU KAO ZATVORENO(CLOSELY HELD)DRUŠTVO	17
12. ZAKLJUČAK.....	20
LITERATURA	21

1. UVOD

Društvo s ograničenom odgovornošću, prema Zakonu o trgovačkim društvima, predstavlja društvo u kojem sudjeluju članovi sa svojim poslovnim udjelima u unaprijed dogovorenom temeljnom kapitalu društva.¹ Prava članova takvog društva možemo podijeliti na upravljačka i imovinska. Ova potonja sačinjavaju: pravo na isplatu dividende, pravo na prvenstvo prilikom preuzimanja novih poslovnih udjela ako dolazi do povećanja temeljnog kapitala, pravo na odgovarajuću otpremninu u slučaju povlačenja poslovnog udjela člana, pravo oslobađanja od obveze neuplaćenih dijelova uloga ili vraćanja uplaćenog uloga u slučaju smanjenja temeljnog kapitala društva te, konačno, pravo na razmjerni dio stečajne odnosno likvidacijske mase društva. S druge strane, imamo upravljačka prava u koja ubrajamo: a) pravo na sudjelovanje u radu skupštine, b) pravo na obavještenost, c) pravo pobijati skupštinske odluke, d) član ima i pravo podići tužbu protiv drugog člana u svrhu ostvarivanja zahtjeva društva u odnosu na tog člana (actio pro socio) kao i podići tužbu zbog neovlaštenih zahvata uprave u sferu nadležnosti skupštine društva ili u slučaju drugog prekoračenja ovlasti uprave (actio negatoria), e) pravo glasa.² Upravo podrobija analiza posljednjeg navedenog prava bit će središnja tema u nastavku ovog rada. Također, u dijelu rada bit će izložene i neke najvažnije općenite karakteristike društva s ograničenom odgovornošću, a naročito glavne skupštine, jednog od njegovih temeljnih organa.

¹ Zakon o trgovačkim društvima NN br.111/93,34/99,121/99,52/00,118/03,107/07,146/08,137/09,125/11,152/11,111/12,68/13,110/15,40/19,34/22,114/22,18/23 (ZTD), čl.385.st.1

² Siniša Petrović, Petar Ceronja, Osnove prava društava, deveto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2019. str.190-191.

2. OPĆENITE KARAKTERISTIKE DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Kako je već prethodno rečeno, društvo s ograničenom odgovornošću je društvo koje nastaje unosom poslovnih udjela u društvo, bilo od strane fizičkih ili pravnih osoba. Članovi s tim udjelima sudjeluju u temeljnom kapitalu koji je unaprijed određen. Poslovni udjeli mogu, ali ne moraju biti jednaki.³ Postoji i mogućnost preuzimanja više udjela od strane nekog osnivača, a nije moguće poslovne udjele izraziti u vrijednosnim papirima.⁴ Članovi u načelu ne odgovaraju za obveze društva. Od navedenog pravila ipak postoji iznimka pa tako članovi odgovaraju za obveze društva u slučaju zloupotrebe prava na isključenje odgovornosti.⁵ Također, osnivač društva koji ne uplati u cijelosti ulog za preuzeti poslovni udio, snosi osobnu i solidarnu odgovornost za obveze društva sa drugim osnivačima koji, za poslovne udjele koje su preuzeli, nisu uplatili uloge, sve do iznosa neuplaćenog dijela temeljnog kapitala. Tu se radi o tzv. proboju pravne osobnosti društva.⁶ Najmanji dozvoljeni iznos temeljnog kapitala društva iznosi 2500 eura, a temelj za osnivanje društva s ograničenom odgovornošću jest društveni ugovor čiji potpisnici jesu osnivači društva. U slučaju da društvo osniva jedna osoba nije potreban društveni ugovor, već umjesto njega član daje izjavu o osnivanju društva.⁷ Temeljni organi društva s ograničenom odgovornošću jesu: uprava, nadzorni odbor i skupština. Pritom je bitno napomenuti kako nadzorni odbor nije obvezatni organ društva.⁸

Skupština je organ društva na kojem članovi, u pravilu, donose odluke. Odluke iz nadležnosti skupine mogu se ipak, u određenim slučajevima, donositi i izvan nje. Takvi su sljedeći slučajevi: ako postoji pisana suglasnost članova društva o donošenju određene odluke te ako postoji suglasnost svih članova društva da se o pojedinoj odluci glasuje pismeno.⁹ U slučaju kada društvo ima samo jednog člana, taj član dužan je odmah po donošenju odluke sastaviti o tome zapisnik te ga potpisati.¹⁰

Pitanja o kojima je dozvoljeno donositi odluke na skupštini zakon ne navodi taksativno, već samo primjerice. Moguće je smanjenje ili proširenje skupštinskih ovlasti putem društvenog ugovora. Međutim, neke ovlasti nije moguće oduzeti skupštini.¹¹

³ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 385.

⁴ ibid

⁵ Op.cit, Petrović, Ceronja, str. 187

⁶ ibid

⁷ Ibid, str. 188., Zakon o trgovačkim društvima čl. 389.

⁸ <http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>

⁹ Op.cit, Petrović, Ceronja, str. 217.

¹⁰ ibid

¹¹ Čl. 441. Zakon o trgovačkim društvima

U pravilu,pravo na sazivanje skupštine društva pripada upravi,ali moguće je i da temeljem zakona ili društvenog ugovora ta ovlast pripada i nekom drugom. Tako u pojedinim slučajevima pravo na sazivanje skupštine može pripadati nadzornom odboru.¹² Postoje situacije u kojima se skupština mora sazvati. To su sljedeće situacije:društvo izgubi imovinu u tolikoj mjeri da njena vrijednost padne na manje od polovice iznosa temeljnog kapitala,ako to pisanim putem zahtijevaju članovi društva čiji temeljni uložci sačinjavaju najmanje 10% temeljnog kapitala društva te u ostalim slučajevima kada tako zahtijevaju interesi društva,a u svakom slučaju je skupštinu potrebno sazvati barem jedanput godišnje. ¹³ Također,društvenim ugovorom se mogu predvidjeti i drugi razlozi zbog kojih se mora sazvati skupština.¹⁴ Zakon o trgovačkim društvima propisuje način i rokove za sazivanje skupštine. Međutim,navedene odredbe nisu kogentne naravi pa je ostavljena mogućnost da se društvenim ugovorom predvide drugačiji rokovi i način sazivanja skupštine.¹⁵ Prema zakonu,za sazivanje skupštine potrebno je uputiti preporučeno pismo svim članovima društva. Od trenutka predaje pisma pošti pa do održavanja skupštine mora proteći rok od najmanje sedam dana. Dnevni red skupštine u takvom pozivu potrebno je što detaljnije odrediti.¹⁶ Članovi društva čiji udjeli iznose najmanje jednu desetinu temeljnog kapitala društva ovlašteni su tražiti dopunu dnevnog reda pod uvjetom da za to navedu razlog te ako takav prijedlog podnesu najkasnije u roku od tri dana od primitka poziva na skupštinu.¹⁷ U načelu,skupština bi se trebala održati u sjedištu društva. Niti ova odredba nije kogentne naravi pa se društvenim ugovorom može predvidjeti i drugo mjesto održavanja.¹⁸

Za valjano odlučivanje na skupštini potreban je kvorum koji sačinjavaju članovi čiji udjeli iznose najmanje desetinu temeljnog kapitala društva. U slučaju kada nema kvoruma, potrebno je sazvati novu skupštinu osim ako je prema društvenom ugovoru moguće i neko drugo rješenje.Pritom je bitno napomenuti kako dnevni red nove skupštine mora biti istovjetan onome koji je sastavljen za prvu,neodržanu skupštinu. Kvorum nije nužan za valjano odlučivanje na novoj skupštini.¹⁹ Za donošenje odluka na skupštini potrebna je u ,pravilu, većina danih glasova. Međutim,moguće je u statutu društva predvidjeti i veću većinu koja je potrebna za donošenje odluka. Također,i sam zakon za neke odluke predviđa veću većinu. Takav je slučaj izmjene društvenog ugovora. Za nju je predviđena potrebna većina od tri četvrtine danih glasova.Nakon donošenja odluke na skupštini,potrebno ju je bez odgode unijeti u posebnu knjigu odluka.²⁰Ipak,nije moguće propisati da je za donošenje pojedine odluke dovoljna manja većina od obične.²¹ Odredbe zakona odnosno društvenog

¹² Op.cit,Petrović,Ceronja,str.218.

¹³ ibid

¹⁴ ibid

¹⁵ Čl.443.ZTD

¹⁶ Op.cit,Petrović,Ceronja

¹⁷ ibid

¹⁸ Ibid,str.219.

¹⁹ ibid

²⁰ Ibid,str.220.

²¹ Barbić Jakša.,Pravo društava,Knjiga druga,Društva kapitala,Sedmo izmijenjeno i dopunjeno izdanje,Zagreb,2020.,str.488

ugovora o potrebnim većinama za donošenje odluka odnose se i na preddruštvo. Naime, preddruštvo nastaje trenutkom sklapanja društvenog ugovora te su članovi budućeg društva od trenutka tog trenutka njime vezani.²²

Što se tiče trenutka od kojeg djeluje donešena odluka, zakon predviđa različite varijante, ovisno o vrsti odluka. Tako neke odluke počinju djelovati tek od trenutka upisa u sudski registar. Takvi su sljedeći slučajevi: odluka o izmjeni društvenog ugovora, odluke kojima se uređuje način mijenjanja društvenog ugovora te odluke o preoblikovanju. S druge strane, postoje odluke koje djeluju od samog trenutka donošenja. U tu kategoriju spadaju, primjerice, odluke o financijskim izvješćima društva kao i odluka o davanju razrješnice članovima uprave²³

Upravu društva sačinjavaju jedan ili više direktora, a za vođenje poslova društva odgovornost snosi sama uprava.²⁴ Društvenim ugovorom regulira se njezin način rada. U slučaju da neka pitanja koja se tiču načina rada uprave nisu regulirana društvenim ugovorom ili zakonom, predviđena je mogućnost da to pitanje uredi sama uprava posebnim aktom koji može donijeti u tu svrhu.²⁵ Kada uprava ima više članova, članovi poduzimaju radnje zajedno osim ako društvenim ugovorom nije drugačije propisano. Ovo ne vrijedi u slučaju da postoji opasnost od nepravodobnog poduzimanja radnji.²⁶

Kako je već prethodno rečeno, nadzorni odbor nije obvezatan organ društva. Dakle, njegovo postojanje propisuje se društvenim ugovorom. Ipak, postoje situacije kada je obvezno postojanje nadzornog odbora. Tako društvo mora imati nadzorni odbor u sljedećim slučajevima: a) prosječan broj zaposlenih u godini je veći od 300, b) društvo obavlja djelatnost za koju je posebnim zakonom propisana obvezatnost nadzornog odbora.²⁷

Nadzorni odbor sačinjavaju tri člana. Od navedene zakonske odredbe može se društvenim ugovorom odstupiti i propisati drugi broj članova, ali taj broj uvijek mora biti neparan. Osoba koja već obnaša takvu funkciju u deset dioničkih društava ne može biti imenovana u članstvo u nadzornom odboru.²⁸

Zakonom predviđeni razlozi za prestanak d.o.o-a jesu sljedeći: a) u slučaju da je društvo osnovano na određeno vrijeme, protek tog vremena, b) odluka članova društva (ta odluka donosi se, ako drugačije nije određeno društvenim ugovorom, većinom od tri četvrtine danih glasova), c) pravomoćnom sudskom odlukom, po službenoj dužnosti, određeno je brisanje društva, d) član kod kojeg je došlo do sjedinjenja svih poslovnih udjela nije u cijelosti uplatio sve neuplaćene uloge odnosno za to dao osiguranje te je povodom toga registarski sud donio odluku o

²² Ibid, str. 489

²³ Ibid

²⁴ Op. cit, <http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>

²⁵ Ibid

²⁶ Ibid

²⁷ Ibid

²⁸ Ibid

prestanku društva, e) društvo je pripojeno drugom društvu, spojilo se s drugim društvom ili je došlo do podjele društva razdvajanjem, f) otvoren je i proveden stečajni postupak, g) postoji ništetnost društva, h) na zahtjev Vlade Republike Hrvatske, sud je donio odluku o ukidanju društva jer je utvrdio njegovo protuzakonito djelovanje odnosno ugrožavanje općeg dobra, i) zakon navodi također i generalnu klauzulu prema kojoj će doći do prestanka društva u slučaju postojanja drugih razloga koji se predvide društvenim ugovorom.²⁹ U slučaju prestanka društva potrebno je provesti njegovu likvidaciju ako razlozi prestanka nisu otvaranje stečajnog postupka, pripajanje ili spajanje društva.³⁰

3. KRUG OVLAŠTENIKA PRAVA GLASA

Pravo glasa jest zakonsko ovlaštenje člana društva na participaciju u oblikovanju volje društva na skupštini ili pak izvan nje kad se ona može iskazati na drugi način.³¹ Važna karakteristika prava glasa jest njegova vezanost s poslovnim udjelom člana u društvu, ali se, ipak, ne radi o pravu strogo osobne naravi.³² Pravo glasa može se ostvarivati osobno ili putem treće osobe (koja to pravo ostvaruje na temelju punomoći). Treća osoba nikada ne glasa u vlastito ime, već isključivo u ime zastupane osobe odnosno člana društva.³³ Pravo glasa prenosi se zajedno s prijenosom poslovnog udjela.³⁴

Pravo glasa, kako je već prethodno rečeno, povezano je s poslovnim udjelom u društvu te ga stoga može ostvarivati samo valjani imatelj poslovnog udjela.³⁵ Dakle, svaka fizička i pravna osoba može biti nositelj prava glasa ako zadovoljava navedeni uvjet. Nije nužno da bude riječ o osobi s potpunom poslovnom sposobnošću, već nositelj prava može biti i osoba kojoj je ona ograničena ili pak osoba u potpunosti lišena poslovne sposobnosti.³⁶ Pravo glasa može pripadati i preddruštvu premda ono još nije pravna osoba. U trenutku kada preddruštvo postane trgovačko društvo, dotadašnji poslovni udio preddruštva postaje udio novonastalog društva.³⁷ U slučaju pripadanja poslovnog udjela više osoba, moguće je da ostvaruju pravo glasa zajedno (u pravilu), ali mogu se i dogovoriti o tome da u njihovo ime glasa zajednički zastupnik. Društveni ugovor može propisati dužnost takvih imatelja poslovnih udjela na imenovanje zajedničkog zastupnika.³⁸ U slučaju da društveni ugovor ne sadrži takvu odredbu, postoji opcija da se u pozivu na glavnu skupštinu pozove takve imatelje prava da na skupštinu pošalju jednog zajedničkog

²⁹ Op.cit., Petrović, Ceronja, str.223.

³⁰ ibid

³¹ Op.cit., Barbić, str.280

³² Ibid, str.280.-281.

³³ Ibid, str.281.

³⁴ ibid

³⁵ ibid

³⁶ ibid

³⁷ ibid

³⁸ Ibid, str.282.

zastupnika. Takav zajednički zastupnik može biti jedan od njih ili treća osoba kao opunomoćenik. Na samoj skupštini potom je potrebno utvrditi je li zastupnik valjano imenovan.³⁹ U slučaju da takvi ovlaštenici ne odrede zastupnika prema prethodno opisanim pravilima te samo jedan od njih sudjeluje na skupštini i glasuje na njoj, donijeta odluka mogla bi biti pobojna, ali ne i ništetna. Do poboynosti tako donesene odluke bi moglo doći ako je glas dan na prethodno opisan način utjecao na rezultat glasovanja.⁴⁰ Naime, takav slučaj značio bi da na skupštini nije provjereno zadovoljava li osoba koja je glasovala na skupštini uvjete za glasovanje odnosno da li ima ovlaštenje od imatelja poslovnog udjela.⁴¹

Pravo glasa na glavnoj skupštini društva traje neprekinuto za čitavo vrijeme članstva u društvu. Čak i član protiv kojeg je pokrenut postupak isključenja ili član koji se nalazi u postupku istupanja iz društva, zadržava pravo glasa sve dok se takvi postupci ne završe. Ono što je bitno naglasiti je da takav član ne bi smio za vrijeme takvih postupaka glasovati na način da ne poštuje interese kako društva u cjelini, tako i pojedinih članova. To je posljedica obveze člana da lojalno postupa prema društvu.⁴² Valja istaknuti kako pravo glasa pripada i onome koji privremeno ima poslovni udio u društvu. To je moguće u više situacija. Na primjer, može biti riječ o otuđenju poslovnog udjela pod suspenzivnim uvjetom, u kojem slučaju ga njegov držatelj drži dok ne dođe do ispunjenja takvog uvjeta. Nadalje, moguć je i slučaj otuđenja vinkuliranog udjela, kada je onome koji drži poslovni udio u društvu, za valjani prijenos istog potrebno odobrenje društva.⁴³

S obzirom da pravo glasa može ostvarivati samo onaj kome pripada potpuno pravo na poslovnom udjelu, ne mogu ga imati osobe koje na poslovnom udjelu imaju određeno stvarnopravno ovlaštenje (npr. založni vjerovnik ili plodouživatelj), a, također, pravo glasa nemaju niti imatelji podudjela na poslovnom udjelu.⁴⁴ U slučaju davanja poslovnog udjela u povjerenstvo, dolazi do prijenosa prava glasa na povjerenika. Naime, odnos povjerenstva jest interni odnos između povjerenika te one osobe koja mu je poslovni udio dala u povjerenstvo. Prema trećim osobama povjerenik je punopravni imatelj udjela.⁴⁵ S obzirom da se kod ustupanja prava na dividendu ne radi o upravljačkom, već o imovinskom pravu, pravo glasa nema ni osoba kojoj je to pravo ustupljeno.⁴⁶ Svim navedenim osobama koje ne mogu ostvarivati pravo glasa ipak je moguće putem punomoći dati ovlaštenje za glasovanje u ime osobe koja ima spomenuto pravo. Takva punomoć može se u bilo koje doba opozvati.⁴⁷ Sukladno pravu na slobodu ugovaranja moguće

³⁹ ibid

⁴⁰ ibid

⁴¹ ibid

⁴² ibid

⁴³ ibid

⁴⁴ Ibid, str. 282-283.

⁴⁵ Ibid, str. 283.

⁴⁶ ibid

⁴⁷ ibid

je također urediti odnos između imatelja prava glasa te nositelja prethodno opisanih prava u korist potonjih. Može se, primjerice, ugovorom propisati obveza glasovanja u skladu sa zahtjevima založnog vjerovnika, plodouživatelja odnosno cesionara zahtjeva za isplatu dividende.⁴⁸ Ako se postupi protivno takvim zahtjevima, moguće je propisati pravo na naknadu štete. Mogu biti propisane i druge sankcije. Primjerice, može biti predviđena sankcija raskida određenih ugovora.⁴⁹ Kako je već prethodno rečeno, u svim takvim slučajevima riječ je o internim odnosima koji ne obvezuju društvo, već samo ugovorne strane.⁵⁰

4. RASPON PRAVA GLASA

Zakon o trgovačkim društvima ne predviđa kako isti nominalni iznos poslovnih udjela treba davati i jednak broj glasova na skupštini. Ipak, propisano je kako svi članovi društva moraju imati pravo na barem jedan glas. Dakle, društvenim ugovorom nije moguće člana društva u cijelosti lišiti prava glasa.⁵¹ Pritom valja istaknuti kako je moguće postojanje poslovnih udjela koji samostalno ne daju pravo glasa. Tako član društva može imati više poslovnih udjela koji tek svi zajedno daju pravo na jedan glas.⁵² Društveni ugovor može predvidjeti neke od sljedećih mogućnosti:

- a) može se propisati da članu pripada pravo glasa veće od onog koje bi mu trebalo pripasti prema nominalnom iznosu
- b) može se propisati i gornji limit odnosno najveće moguće pravo glasa koje se može ostvariti na temelju određenog poslovnog udjela ili najveće moguće pravo glasa koje pojedini član društva može imati
- b) konačno, moguće je u društveni ugovor staviti odredbu prema kojoj određeni poslovni udjeli ne omogućuju članu pravo glasa (poštujući pritom ograničenje na jedan glas svakog člana)⁵³

U slučaju izmjene društvenog ugovora glede ograničenja prava glasa, nužna je suglasnost onog člana na kojeg se takva odluka odnosi.⁵⁴ Poslovni udjeli koji ne daju pravo glasa ne moraju pružati nikakve privilegije u pogledu ostalih članskih prava. To je bitan razlikovni faktor poslovnih udjela bez prava glasa i dionica bez prava glasa.⁵⁵ U slučaju da sam Zakon o trgovačkim društvima ne propisuje drugačije, najmanji dozvoljeni nominalni iznos poslovnog udjela iznosi 10 eura.⁵⁶ Prilikom bilo kakve promjene veličine poslovnog udjela, uprava društva mora u knjigu poslovnih udjela

⁴⁸ ibid

⁴⁹ ibid

⁵⁰ ibid

⁵¹ Ibid, str. 284.

⁵² ibid

⁵³ ibid

⁵⁴ ibid

⁵⁵ Ibid, str. 285.

⁵⁶ Zakon o trgovačkim društvima, članak 390.

upisati na koliko glasova u skupštini takav udio ovlašćuje njegovog imatelja. Također, u slučaju da to zatraži član, uprava o tome mora izdati potvrdu.⁵⁷ Ako se temeljni kapital društva poveća nakon što je određen broj glasova, imatelju pripada onolik broj glasova koliki mu je određen prilikom preuzimanja novog poslovnog udjela odnosno koliko je upisano u knjigu poslovnih udjela.⁵⁸

5. OSTVARENJE PRAVA GLASA POSREDSTVOM ZASTUPNIKA

Premda, kako je već prethodno rečeno, pravo glasa pripada isključivo članu, on ne mora uvijek osobno vršiti to pravo. Zakon o trgovačkim društvima izrijekom propisuje kako pravo glasa član društva može ostvarivati bilo osobno bilo preko punomoćnika. Takav opunomoćenik glasuje na temelju posebne punomoći s obzirom na činjenicu da zakon propisuje kako takva punomoć mora sadržavati izričito ovlaštenje za glasovanje na skupštini društva.⁵⁹ Ovjera potpisa na ugovoru nije potrebna niti se njegova obvezatnost može predvidjeti društvenim ugovorom.⁶⁰ Zakon ostavlja mogućnost da se u društveni ugovor unese odredba prema kojoj je moguće punomoć dati i na drugi način, ne isključivo pisani. Pritom je važno istaknuti kako taj drugi oblik mora biti manje formalan od pisanog. Tako je moguća usmena punomoć odnosno punomoć dana preko elektroničkih medija.⁶¹ Zakonom je, dakle, propisan pisani oblik punomoći. Međutim, takav oblik nije i uvjet za njenu valjanost, on služi za jednostavnije dokazivanje ovlaštenja za zastupanje.⁶² Zakon propisuje kako je potrebna izjava o ovlasti za zastupanje te je stoga postojanje iste nužno za valjanost punomoći, a ne sam oblik punomoći. Slijedom navedenog, nije protivno zakonu ovlaštenje koje bi član punomoćniku dao na glavnoj skupštini pred ostalim članovima društva. Također je moguće i da odsutni član društva telefonskim putem ovlasti člana koji je nazočan na zastupanje.⁶³ Za razliku od dioničkog društva, zakon ne predviđa potrebu čuvanja punomoći i za društvo s ograničenom odgovornošću. Jasno, iz toga ne proizlazi kako društvo ne treba imati određen dokaz o danoj punomoći odnosno njenom sadržaju.⁶⁴ Što se tiče jezika na kojem je potrebno dati punomoć, zakon ne sadrži odredbe o tom pitanju. Slijedom toga, punomoć se može dati na bilo kojem jeziku pod uvjetom da je moguće jasno utvrditi njen sadržaj.⁶⁵ Što se tiče pitanja koje osobe mogu biti punomoćnici, ostavljena je mogućnost da se društvenim ugovorom ograniči taj krug.⁶⁶

⁵⁷ Op. cit, Barbić, str. 285.

⁵⁸ Ibid, str. 285.

⁵⁹ Ibid, str. 286.

⁶⁰ ibid

⁶¹ ibid

⁶² ibid

⁶³ Ibid, str. 287.

⁶⁴ ibid

⁶⁵ ibid

⁶⁶ ibid

U slučaju zastupanja člana društva bez za to potrebne punomoći, postoji mogućnost ratihabicije odnosno naknadnog odobrenja takve radnje od strane člana.⁶⁷ U svako doba moguće je ograničiti odnosno suziti punomoć (primjerice, moguće je odrediti kako je punomoćnik ovlašten samo na sudjelovanje, ali ne i na glasovanje na skupštini). Također, punomoć je uvijek moguće i opozvati. Te radnje moguće je djelotvorno poduzeti čak i onda kad je u ugovor unesena odredba o odricanju člana društva od sužavanja odnosno opoziva punomoći.⁶⁸

Osobe koje imaju ograničenu poslovnu sposobnost kao i osobe lišene poslovne sposobnosti zastupaju zakonski zastupnici. Ako je riječ o pravnoj osobi, takvo pravo može pripadati onome tko je legitimiran za njeno zastupanje prema trećim osobama. Te osobe takvo ovlaštenje mogu crpiti iz zakona, statuta ili društvenog ugovora.⁶⁹ Prokuristu za zastupanje člana društva koji je pravna osoba nije potrebna specijalna punomoć, a stečajni upravitelj ovlašten je zastupati stečajnog dužnika.⁷⁰

6. POSLOVNI UDJELI KOJI NE DAJU PRAVA GLASA

Načini na koje može prestati pravo glasa jesu: isključenje člana iz društva te povlačenje poslovnog udjela.⁷¹ U slučaju isključenja člana, društvo drži njegov udio dok ne dođe do stjecanja od strane drugog pravnog subjekta. Za to vrijeme, prava iz takvog poslovnog udjela miruju. U navedena prava spada i pravo glasa. Ta prava aktiviraju se kada dođe do stjecanja poslovnog udjela od nekog drugog.⁷² Prilikom utvrđivanja temeljnog kapitala društva, ne zbrajaju se opisani poslovni udjeli. Također, temeljem takvih udjela društvo ne može pobijati skupštinske odluke.⁷³

U poslovne udjele koji pripadaju društvu ubrajaju se i udjeli koji pripadaju o njemu ovisnom društvu. Isti status pripada i udjelima koje za račun društva ili za račun o njemu ovisnog društva drži netko drugi.⁷⁴

⁶⁷ ibid

⁶⁸ Ibid, str. 288

⁶⁹ ibid

⁷⁰ Ibid

⁷¹ Ibid, str. 289

⁷² ibid

⁷³ ibid

⁷⁴ ibid

7. SLUČAJEVI ISKLJUČENJA PRAVA GLASA

Pravo glasa u određenim situacijama može se isključiti.⁷⁵ Primjerice, ako se odlukom o pitanju koje je predmet glasovanja članu može pribaviti određena korist ili može doći do njegova oslobođenja od određene obveze, takav član nema pravo glasa o tom pitanju. Što se tiče spomenutog stjecanja koristi, valja napomenuti kako se može raditi o materijalnoj koristi, ali i raznim drugim oblicima.⁷⁶ Konkretnije, u slučajeve kada treba doći do primjene pravila o isključenju prava glasa spada odlučivanje o davanju razrješnice članu koji je također i član uprave ili nadzornog odbora društva.⁷⁷

Još jedan slučaj primjene pravila o isključenju prava glasa jest i situacija kada se odlučuje o oslobođenju člana od određene obveze odnosno kada se odlučuje o članu kao dužniku u odnosu na društvo.⁷⁸ Pritom je bitno napomenuti kako se navedena odredba primjenjuje i u situaciji kad je član jamac, a ne glavni dužnik. Za primjenu navedenih pravila nužno je, dakle, da se u ulozi vjerovnika nalazi samo društvo ili s njime povezano društvo.⁷⁹

Zakon ne predviđa isključenje prava glasa ako se radi o izboru odnosno imenovanju u organe društva. Isto vrijedi i za opoziv takvih odluka. S obzirom da bi u takvoj situaciji postojala mogućnost da član društva svojim glasom onemogući donošenje odluke koja ne bi njemu bila na korist, zakon predviđa mogućnost opoziva člana uprave, koji je također i član društva, odlukom suda pod uvjetom postojanja važnog razloga.⁸⁰

Do isključenja prava glasa dolazi i kada je sukob interesa takav da se radi o situaciji gdje bi član glasovanjem odlučivao o vlastitoj stvari. Takav bi bio, primjerice, slučaj gdje bi član odlučivao o poduzimanju mjera protiv sebe zbog povreda određenih obveza u odnosu na društvo.⁸¹

U slučaju donošenja odluke o pravnom poslu između člana društva te samog društva, pravo glasa je također isključeno. Pritom je bitno napomenuti kako se ta odredba ne primjenjuje samo kada su u pitanju dvostrani ili pak višestrani pravni poslovi (poslovi u kojima osim člana društva i društva sudjeluje i netko treći), već također i kada se radi o jednostranim očitovanjima volje. U ovu potonju skupinu spada, na primjer, raskid ugovora.⁸²

Nadalje, pravo glasa članu je isključeno i kada se glasuje o pokretanju ili rješenju spora koji nastane između društva i člana. Može se raditi o sporu bilo kakve prirode

⁷⁵ Zvonimir Slakoper, Društvo s ograničenom odgovornošću u sudskoj praksi i pravnoj teoriji, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2009. str. 365

⁷⁶ Op. cit., Barbići, str. 291.

⁷⁷ ibid

⁷⁸ ibid

⁷⁹ ibid

⁸⁰ Ibid, str. 292.

⁸¹ ibid

⁸² ibid

te poduzimanju bilo kojih radnji vezanih za takav spor. ⁸³To može biti spor koji je u tijeku, ali također i spor koji još nije pokrenut. Za isključenje prava glasa po opisanoj osnovi nije važno je li riječ o sporu u kojem su stranke samo član i društvo ili pak o sporu u kojem sudjeluje više stranaka. Također, nije presudno niti to u kojoj se ulozi nalaze društvo odnosno član. Naime, i član i društvo mogu u sporu sudjelovati bilo kao tužitelj, bilo kao tuženik odnosno mogu, primjerice, imati ulogu umješača. ⁸⁴

Prilikom odlučivanja o isključenju člana iz društva, pravo glasa tom članu je isključeno. Naročito je važno primijeniti navedeno pravilo ako se donosi odluka o podizanju tužbe vezane za isključenje prava glasa te kada je razlog isključenja neuplata poslovnog udjela. ⁸⁵Isto pravilo primjenjuje se i kada, zbog toga što postoji važan razlog u osobi člana društva, dolazi do povlačenja poslovnog udjela. Navedeno ne vrijedi u slučaju povlačenja poslovnog udjela isključivo uz pristanak člana društva. ⁸⁶

Premda to zakon eksplicitno ne navodi, primjenom pravila logičnog razmišljanja dolazi se do zaključka kako je pravo glasa isključeno i u slučajevima kada se glasuje o davanju razrješenice članu društva kao članu uprave odnosno nadzornog odbora, kada je društvenim ugovorom propisano njeno davanje. ⁸⁷

Ako se neka osoba pojavi na skupštini društva temeljem pravnog posla kojim je fiktivno prenesen poslovni udio člana, takva osoba također ne može ostvarivati pravo glasa. Ovo posebno vrijedi kada se taj udio prenosi osobi kao povjereniku odnosno kada joj se pokušava otvoriti mogućnost da glasuje o nekom pitanju o kojem član ne smije glasovati. Pritom valja napomenuti kako član kojem bi pravo glasa bilo isključeno zbog navedenog razloga ne smije niti kao zastupnik glasovati u ime člana koji ima pravo glasa. ⁸⁸

Ako bi član društva kojemu je pravo glasa isključeno ipak dao glas, on bi bio ništetan te ne bi mogao biti ubrojan u glasove prilikom utvrđivanja rezultata glasovanja. U slučaju donošenja odluke uračunavanjem i takvih glasova, tako donesena odluka bila bi pobojna pod uvjetom da su takvi glasovi utjecali na ishod glasovanja. ⁸⁹Ono što je važno istaknuti jest kako isključenje prava glasa ne povlači za sobom i isključenje prava na sudjelovanje u radu skupštine. ⁹⁰ Ako član društva svojom krivnjom, usprkos isključenju prava glasa, glasuje na skupštini, odgovoran je društvu za time izazvanu štetu. ⁹¹ Naime, takvim svojim ponašanjem član krši obvezu na lojalno postupanje u odnosu na društvo i ostale članove. ⁹² U društvenom ugovoru moguće je povećati ili pak smanjiti broj slučajeva u kojima dolazi do isključenja prava glasa. Međutim, to ne

⁸³ Ibid, str. 293.

⁸⁴ ibid

⁸⁵ ibid

⁸⁶ ibid

⁸⁷ ibid

⁸⁸ Ibid, str. 294

⁸⁹ ibid

⁹⁰ ibid

⁹¹ ibid

⁹² ibid

vrijedi i za glasovanje o davanju razrješnice, a niti za slučaj podizanja zahtjeva za naknadu štete.⁹³

8. ZLOUPOTREBA PRAVA GLASA

Zloporaba prava glasa podrazumijeva postupanje koje se kosi s pravilima morala kao i šikanozno postupanje ili postupanje koje se protivi načelu dobre vjere.⁹⁴ Takvo postupanje je zabranjeno s obzirom na obvezu članova da pridonose ostvarenju ciljeva društva te obvezu poštivanja načela međusobnog povjerenja.⁹⁵ Neki slučajevi zloporabe prava glasa bili bi sljedeći: a) ostvarivanje vlastitih interesa glasovanjem nauštrb manjine b) glasovanje za donošenje odluke o prestanku društva kako bi većina na lakši način došla do poduzeća istog, c) davanje pristanka za isplatu nerazmjerno visokih tantijema članu uprave koji ujedno jest i većinski član društva d) neopravdano davanje razrješnice članu uprave koji je pojedinom većinskom članu ili većini članova priskrbio neprikladnu posebnu korist⁹⁶

U pojedinim slučajevima zloporabu prava glasa može predstavljati nepostupanje sukladno obvezi glasovanja za neku odluku koja ide u korist društva. Takve odluke mogu biti neke od sljedećih: a) odlučivanje o promjeni društvenog ugovora koja za cilj ima osiguravanje opstanka društva, b) povećanje temeljnog kapitala u svrhu provođenja sanacije, c) davanje uputa upravi društva s ciljem sprječavanja oštećenja društva.⁹⁷

9. UGOVORI O VEZANJU GLASOVA

Ugovori o vezanju glasova jesu pravni poslovi kojima se propisuje način glasovanja njegovih potpisnika u budućnosti. Stranke takvog ugovora mogu biti kako članovi društva, tako i oni koji to nisu.⁹⁸ Ugovorom o vezanju glasova potpisnik se može obvezati i prema članovima društva, samom društvu kao i pojedinim članovima uprave, ali i trećim osobama koje nisu članovi društva.⁹⁹ Svrha takvih ugovora može biti prilično različita. Tako se ugovor o vezanju glasova može sklopiti radi formiranja glasačke većine u društvu, zbog pružanja smjernica djelovanja povjereniku koji drži poslovni udio za koga drugoga, a također može se sklopiti i radi mogućnosti

⁹³ ibid

⁹⁴ Ibid, str. 295

⁹⁵ Ibid

⁹⁶ ibid

⁹⁷ ibid

⁹⁸ Ibid, str. 296.

⁹⁹ ibid

provođenja određenih pravnih poslova¹⁰⁰ Može biti riječ ,na primjer, o zalaganju poslovnih udjela,davanju plodouživanja plodouživatelju na takvom udjelu ili se pak može raditi o davanju poslovnog udjela povjereniku pri čemu se član društva obvezuje založnom vjerovniku odnosno plodouživatelju na glasovanje sukladno njihovim uputama.¹⁰¹Također,moguće je propisati i obvezu povjerenika da glasuje prema uputama člana društva od kojeg je poslovni udio dobio u povjerenstvo.¹⁰²Ugovori o vezanju glasova jesu,dakle,obveznopravni ugovori koji se sklapaju,u pravilu,kao samostalni ugovori,a ne kao dio društvenog ugovora. Pritom valja napomenuti kako ne postoje pravne zapreke da se te odredbe unesu u društveni ugovor. U tom slučaju takve odredbe spadaju u tzv. formalne sastojke društvenog ugovora.¹⁰³U takvim ugovorima moguće je preuzeti određene obveze u odnosu na članove uprave pa se tako može propisati obveza njihova imenovanja ili se u ugovor može unijeti obveza člana da glasuje za njihov opoziv pod uvjetom postojanja važnih razloga premda oni nisu navedeni u društvenom ugovoru kao pretpostavka opoziva.¹⁰⁴ Ako je članu uprave pravo glasa isključeno odnosno ako bi mu bilo isključeno pravo glasa da je član društva ,nije dozvoljeno s njime sklopiti ugovor o vezanju glasova.Takav ugovor bio bi ništetan.¹⁰⁵ Moguće se ugovorom o vezanju glasova obvezati prema trećim osobama. Neki od takvih slučajeva jesu sljedeći:a)glasovanje po uputama založnog vjerovnika ili plodouživatelja, b)obvezivanje povjerenika da će glasovati prema uputama onoga za koga drži poslovni udio, c)glasovanje člana društva u skladu s uputama imatelja podudjela u njegovu udjelu¹⁰⁶

Opće je pravilo kako nisu dozvoljeni ugovori s trećim osobama ,koje nisu članovi društva ako se radi o glasovanju kojim može doći do promjene strukture društva. Međutim,od tog načelnog pravila ipak se u određenim situacijama može i odstupiti. Takav slučaj jest,na primjer, situacija u kojoj je određena osoba,koja nije član društva, svoj poslovni udio povjerila povjereniku te s njime potpisala ugovor pod uvjetom da se radi o stjecatelju vinkuliranog poslovnog udjela za čiji prijenos je potreban pristanak društva.¹⁰⁷ Nisu dopušteni ,također,ni ugovori o vezanju glasova ako su potpisani u korist društva odnosno o njemu ovisnog društva jer društvo ne može glasovati u vlastitoj skupštini s obzirom na mirovanje prava glasa iz vlastitih udjela.¹⁰⁸ Važno je naglasiti kako ugovori o vezanju glasova ne smiju rezultirati donošenjem ništetnih ili poboynih odluka.¹⁰⁹

O tome koje je odredbe dopušteno unijeti u ugovor o vezanju glasova, odgovor je moguće pronaći u zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja . Naime,ugovor koji se protiv

¹⁰⁰ ibid

¹⁰¹ ibid

¹⁰² ibid

¹⁰³ ibid

¹⁰⁴ ibid

¹⁰⁵ Ibid,str.297

¹⁰⁶ ibid

¹⁰⁷ ibid

¹⁰⁸ ibid

¹⁰⁹ ibid

članku 8. stavku 1. navedenog zakona je ništetan.¹¹⁰Primjer takvog ugovora bio bi ugovor u koji je unesena odredba prema kojoj je dogovoreno glasovanje o određenim pitanjima ,a koje za cilj ima donošenje odluke kojom se upravi nalaže činjenje radnji koje mogu narušiti tržišno natjecanje.¹¹¹

Sklapanje ugovora o vezanju glasova ne može se društvenim ugovorom učinkovito zabraniti. Čak i kad bi društveni ugovor sadržavao takvu odredbu ona ne bi ,s obzirom da ne bi imala snagu prisilnog propisa,mogla spriječiti članove da sklope takav ugovor.¹¹² Ipak,valja pritom naglasiti kako bi član društva ipak mogao snositi određene posljedice zbog potpisivanja takvog ugovora ako bi se utvrdilo da njime krši obvezu lojalnog postupanja prema društvu. Međutim,i u tom slučaju taj ugovor ipak ne bi bio ništetan.¹¹³

Nevaljan je ugovor o vezanju glasova sklopljen protivno zabrani korištenja pravom glasa. Tako se ne može propisati način na koji je dužan glasovati jedan potpisnik ugovora o pitanju za koje je drugom potpisniku isključeno pravo glasa. Naime,član kojemu je pravo glasa isključeno za određeno pitanje ne smije uvjetovati drugom članu na koji će način glasovati prilikom odlučivanja o istom.Isto vrijedi i za osobu koja nije član društva,ali ne bi imala pravo glasovati da jest.¹¹⁴

Glasovanje koje bi se kosilo s odredbama ugovora o vezanju glasova bilo bi valjano . Odluka donešena temeljem glasova kojima se krši taj ugovor ne bi bila niti pobojna niti ništetna. U takvom slučaju eventualno bi došla u obzir naknada štete drugoj ugovornoj strani. Naime,tada bi se radilo samo u povredi obveznopravnog odnosa ,ne bi se radilo o kršenju obveze lojalnog postupanja ili nekih drugih povreda u odnosu na društvo.¹¹⁵Ipak,od navedenog pravila postoji iznimka. Ako bi svi članovi društva sklopili takav ugovor,odluka donesena temeljem glasova protivnima toj odredbi bila bi pobojna. Naime,tada se više ne bi moglo tvrditi kako je riječ samo o internom odnosu između stranaka, već bi tada ugovor o vezanju glasova bio od prilične važnosti za društvo kao cjelinu.¹¹⁶

¹¹⁰ Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja 79/2009,80/2013,41/2021. ,čl.8.,prof.Barbić se poziva na navedeni članak na str.297.-298.

¹¹¹ Op.cit,Barbić,str.298

¹¹² ibid

¹¹³ ibid

¹¹⁴ ibid

¹¹⁵ ibid

¹¹⁶ ibid,str.299.

10. SPECIFIČNOSTI POLOŽAJA ZALOGOPRIMCA POSLOVNIH UDJELA DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU U POGLEDU DONOŠENJA ODLUKA DRUŠTVA

U načelu, založni dužnik nije dužan založnom vjerovniku naknaditi štetu ako prilikom korištenja svojih upravljačkih članskih prava (u prvom redu, prava glasa) postupi suprotno njegovim interesima.¹¹⁷ Ipak, u slučaju da založni dužnik zlouporabi svoj većinski utjecaj u društvu te omogući direktno svojim glasom da se donese nemoralna odluka, nema mjesta primjeni prethodno opisanog pravila. Tada postoji mogućnost utvrđenja ništavosti takve odluke skupštine.¹¹⁸ Naime, članovi društva s ograničenom odgovornošću moraju imati na umu da zalogoprimac kojemu je poslovni udio društva založen, neće biti vezan odlukama društva ako se njima, bez da je to nužno, narušava njegovo založno pravo.¹¹⁹ Takve odluka prema zalogoprimcu poslovnog udjela proizvode pravni učinak tek kad se on sam s njima suglasi. Takvu vrstu odobrenja moguće je dati i naknadno. U tom slučaju radi se o tzv. konvalidaciji pravnog posla.¹²⁰

Odluke skupštine društva s ograničenom odgovornošću možemo definirati kao višestrane pravne poslove kojima se iskazuje volja društva.¹²¹ Svojim članstvom u društvu, toj volji automatski su podvrgnuti i sami članovi društva. Pritom nije važno kako su se sami očitovali o konkretnoj odluci.¹²² Shodno tome, valja istaknuti kako i založni vjerovnik, uzimanjem u zalog poslovnog udjela društva, pristaje na podvrgavanje volji društva.¹²³ Jasno, kako je prethodno navedeno, članovi društva dužni su obazrivo, prilikom glasovanja na glavnoj skupštini, postupati u pogledu zaštite prava zalogoprimca. Pritom je potrebno istaknuti kako svi članovi društva, uključujući i samog založnog dužnika, tek podredno trebaju brinuti o zaštiti interesa založnog vjerovnika. U prvom redu, oni su dužni ispunjavati svoju obvezu lojalnog postupanja u odnosu na društvo.¹²⁴ Ipak, sve opisano ne možemo shvatiti kao lišenje založnog vjerovnika bilo kakvog utjecaja na donošenje odluka društva.

¹¹⁷ Petar Miladin, Pravni položaj zalogoprimca poslovnih udjela u društvu s ograničenom odgovornošću, Zagreb, Hrvatska, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, „Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 58 No. 1-2, 2008., str. 513.

¹¹⁸ ibid

¹¹⁹ Ibid, str. 514.

¹²⁰ ibid

¹²¹ Ibid, str. 515.

¹²² Ibid, str. 515.

¹²³ ibid

¹²⁴ ibid

Naime, skupština društva nije ovlaštena zlouporabiti svoj položaj tako da donosi odluke koje bi išle na štetu samih članova, ali i založnog vjerovnika.¹²⁵ Glede navedenog, relevantna je odredba čl. 455. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima prema kojoj je, za donošenje odluke skupštine, kojom se izmjenjuje društveni ugovor, potrebna i suglasnost člana kojemu se povećavaju obveze prema društvu.¹²⁶ Suglasnost člana također je potrebna i ako se odlukom skupštine njemu smanjuju prava koja mu pripadaju po odredbama društvenog ugovora. Ipak, u određenim slučajevima član društva dužan se suglasiti i sa takvim odlukama skupštine. Takvi su slučajevi u kojima je ta odluka nužna kako bi se omogućilo daljnje ostvarivanje ciljeva društva. U slučaju da se član ipak usprotivi takvoj odluci društva, taj glas je ništetan.¹²⁷ U slučaju da odluka skupštine ide na štetu založnog dužnika koji je založio poslovni udio društva, odluka također narušava i položaj založnog vjerovnika te ima odgodni pravni učinak sve dok se on sam s njom ne suglasi. Ipak, njegov pristanak nije potreban u slučaju da je dobio prikladno zamjensko založno pravo kao kompenzaciju za gubitak ili pad vrijednosti zaloga.¹²⁸ Ne može se tvrditi kako je za valjanost svake odluke o promjeni društvenog ugovora, a koja je povezana sa čl. 455. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, potreban i pristanak založnog vjerovnika. Naime, moguća je situacija da se, nakon što je založen poslovni udio, izmijeni društveni ugovor na način da takva izmjena neposredno utječe na vrijednost tog udjela.¹²⁹ Kako je već prethodno rečeno, interesi društva pretežu nad interesima založnog vjerovnika. Stoga založni vjerovnik ne bi mogao, u takvom slučaju, nedavanjem svoje suglasnosti spriječiti djelovanje takve odluke.¹³⁰ Založni dužnik ovlašten je slobodno dati glas kad je u pitanju odlučivanje o izmjeni društvenog ugovora, nije mu potrebna suglasnost zalogoprimca. Ipak, zalogoprimac ima određenu pravnu zaštitu s obzirom da neke odluke prema njemu djeluju tek kad se s njima suglasi. Takav je, primjerice, slučaj gdje se društvenim ugovorom retroaktivno određuje kako nije dozvoljeno prenošenje ili zalaganje poslovnih udjela.¹³¹ Nadalje, nije dozvoljeno društvenim ugovorom naknadno propisati ugovornu kaznu koja bi se provodila povlačenjem onog udjela koji je bio založen.¹³²

¹²⁵ Ibid, str. 515.-516.

¹²⁶ Čl. 445. Zakon o trgovačkim društvima, Miladin se poziva na navedenu zakonsku odredbu

¹²⁷ Op. cit, Miladin, str. 516.

¹²⁸ Ibid, str. 516.-517.

¹²⁹ Ibid, str. 517.

¹³⁰ Ibid

¹³¹ Ibid, str. 517.-518.

¹³² Ibid, str. 518.

11. DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU KAO ZATVORENO (CLOSELY HELD) DRUŠTVO

Temeljna karakteristika "zatvorenih društava" jest svakako činjenica da njegovi članovi ne odgovaraju osobno za obveze društva. U tu kategoriju mogu potpadati kako društva osoba,tako i društva kapitala.¹³³Pojava dioničkog društva zbila se ranije negoli nastanak društva s ograničenom odgovornošću. Povijesni razlog nastanka zatvorenih društava treba tražiti upravo u potrebi poduzetnika za ograničenjem svoje odgovornosti u pogledu obveza društva. Naime,ta karakteristika nedostajala je ortaštvu, kao i ostalim, na njemu baziranim društvima.¹³⁴

Preciznu,jedinstvenu definiciju zatvorenog društva nije moguće pronaći kako u domaćem.,tako niti u komparativnom pravu.Ipak,određene definicije postoje.Tako, u slučaju Donahue vs Rodd Electrotype Co., sud (konkretno,Vrhovni sud Massachusettsa) definira zatvorena društva (closely held companies) kao društva koja imaju mali broj članova.Također ih karakterizira nedostatak likvidnog tržišta za udjele društva. Nadalje,većinski članovi društva redovito se nalaze i u upravi društva.¹³⁵ Ipak,treba istaknuti kako nije nužno da svako zatvoreno društvo ima sva navedena obilježja. Stoga se nerijetko prilikom definiranja zatvorenih društava poseže za negativnom definicijom. Zatvorena društva se,dakle,često definiraju kao ona društva koja ne spadaju u otvorena društva (public companies) ili,preciznije,kao ona društva čija karakteristika nije slobodno trgovanje poslovnim udjelima.¹³⁶

Sukobi interesa u zatvorenim društvima razlikuju se od onih u otvorenim (primjerice,dionička društva). Prema pravnim teoretičarima postoje tri temeljne kategorije sukoba interesa u otvorenim društvima. Moguć je sukob na temelju suprotstavljenih interesa dioničara i uprave.Nadalje,postoji mogućnost sukoba interesa manjinskog i većinskog dioničara. Konačno,može doći do sukoba zbog različitih stavova dioničara te drugih osoba koje su dionici dioničkog društva. U ovu potonju kategoriju spadaju,primjerice, zaposlenici i vjerovnici društva. ¹³⁷ Angloamerički pravni stručnjaci ova pitanja obrađuju uz pomoć tzv."agency problem" teorije. Ova teorija,također,ima svoju primjenu i među kontinentalnopravnim stručnjacima. Prema toj doktrini, sukob interesa principala i agenata u pravilu je izazvan zbog neravnomjernog stupnja njihove informiranosti. Agent se,naime,u odnosu na principala (s obzirom da ga on ne može nadzirati) nalazi u povoljnijem položaju.¹³⁸S obzirom na disperziranu dioničarsku strukturu d.d-a,kao temeljni problem upravljanja nameće se odnos principala (dioničari) i agenata

¹³³ Edita Čulinović Herc,Sonja Marinac Rumora,Mihaela Braut Filipović,Pravno uređenje odnosa članova u zatvorenim (closely held) društvima na primjeru hrvatskog društva s ograničenom odgovornošću,Zbornik pravnog fakulteta u Rijeci,str.47.

¹³⁴ Ibid

¹³⁵ Donahue v.Rodd Electrotype Co.(367 Mass.578,1975);ibid,Čulinović,Rumora,Filipović,fusnota broj 2 str.47-48.

¹³⁶ Op.cit,Čulinović,str.47.

¹³⁷ Ibid,str.57-58.

¹³⁸ Ibid,str.57.,fusnota 45

(članovi uprave). Dioničari,naime, nemaju mogućnost učinkovitog provođenja nadzora članova uprave. Razlog tomu treba tražiti u nedostatku informiranosti,manjku edukacije itd. ¹³⁹ S obzirom na neučinkovit sustav nadzora,članovi uprave imaju mogućnost provoditi upravljanje društvom na štetu samog društva. Takav je slučaj tzv.tunnelinga odnosno ostvarivanja koristi nauštrb društva.¹⁴⁰U zatvorenim društvima,s druge strane,naglasak nije na sukobu interesa članova i uprave.¹⁴¹Tomu razlog treba tražiti u činjenici da većinski član društva može efikasnije nadzirati upravu,može čak, u slučaju da nije zadovoljan njihovim radom,smijeniti članove uprave. ¹⁴²Nije rijedak slučaj da su članovi zatvorenog društva također i njegovi zaposlenici.¹⁴³Sporno je pitanje kojim putem, manjinski član ,koji nije zadovoljan svojim statusom u društvu, može poboljšati svoj položaj. S druge strane,u otvorenom društvu odnosno konkretno dioničkom društvu,dioničar može svoj problem riješiti tako da na tržištu proda svoje dionice.¹⁴⁴U društvu s ograničenom odgovornošću član takvu soluciju ili nema ili mu je prilično komplicirano ostvariti je,kako zbog ograničenja u pogledu prijenosa poslovnog udjela,tako i zbog nepostojanja tržišta na kojem bi mogao prodati svoj udio.¹⁴⁵Ovdje treba napomenuti kako je,da se uopće pokrene postupak prodaje poslovnog udjela,član dužan pristupiti procjeni vrijednosti istog te povodom toga platiti troškove javnog bilježnika pa slijedom svega navedenog proizlazi kako je prilično realna mogućnost da manjinskom članu kao jedina opcija preostane prodaja udjela većinskom članu,po cijeni koja ne odgovara tržišnoj,već je znatno manja.¹⁴⁶

Osim potencijalnih problema u odnosima većinskog i manjinskog člana koji su prethodno opisani,treba spomenuti i mogućnost sukoba interesa dvaju članova zatvorenih društava s jednakim upravljačkim pravima. U takvim slučajevima može doći do toga da članovi ne mogu donijeti ni jednu odluku bez suglasnosti. Takva situacija u literaturi je poznata kao blokada skupštine (deadlock). ¹⁴⁷Takvo što najčešće se događa u društvima sa dva člana.¹⁴⁸Ako u društvenom ugovoru ne postoje odredbe o rješavanju takvih slučajeva,sukob treba riješiti zakonom predviđenim mogućnostima. ¹⁴⁹ Instituti koje ZTD predviđa za rješavanje takvih situacija jesu:istupanje člana iz društva,isključenje člana i povlačenje poslovnih udjela.¹⁵⁰Za ostvarivanje svojih prava u tom pogledu,članovi mogu posegnuti i za tužbom za prestanak društva.¹⁵¹Naime,ZTD otvara tu mogućnost u slučaju kada nije moguće ostvariti svrhu društva. Ta odredba se primjenjuje i u prethodno opisanim slučajevima sukoba interesa ravnopravnih članova društva. ¹⁵² Također,zakon je

¹³⁹ ibid

¹⁴⁰ ibid

¹⁴¹ Ibid,str.58.

¹⁴² ibid

¹⁴³ Ibid,str.60.

¹⁴⁴ Ibid,str.60.-61.

¹⁴⁵ Ibid,str.61.

¹⁴⁶ ibid

¹⁴⁷ Ibid,str.63.

¹⁴⁸ ibid

¹⁴⁹ Ibid,str,64.

¹⁵⁰ ibid

¹⁵¹ Čl.468.,Zakon o trgovačkim društvima

¹⁵² ibid,op cit Čulinović,Marinac,Filipović,str .64

omogućio članovima mogućnost da društvenim ugovorom predvide i opciju povlačenja odnosno amortizacije poslovnih udjela. Moguća je amortizacija uz suglasnost imatelja (tzv. dobrovoljno povlačenje) te povlačenje bez imateljeva pristanka odnosno prisilno povlačenje.¹⁵³ Pritom valja istaknuti kako je povlačenje bez pristanka imatelja moguće jedino ako je takva mogućnost bila predviđena u društvenom ugovoru prije nego što je taj udio stečen od strane imatelja.¹⁵⁴ Što se tiče istupanja i isključenja članova iz društva s ograničenom odgovornošću, potrebno je napomenuti kako je, u slučaju da je društvenim ugovorom predviđeno pravo članova na istupanje odnosno mogućnost isključenja člana, važno društvenim ugovorom propisati uvjete i proceduru istupanja odnosno isključenja.¹⁵⁵ Ako je navedeno propisano društvenim ugovorom, nije potrebno podizanje tužbe kako bi član istupio odnosno bio isključen iz društva. Tada, naime, samo društvo donosi takvu odluku (o istupanju ili isključenju). Organ koji donosi takve odluke je, u načelu, skupština. Ipak, moguće je društvenim ugovorom nadležnost za donošenje takvih odluka dodijeliti i nekom drugom organu.¹⁵⁶ Prednost opisanog načina istupanja ili isključenja člana iz društva je u činjenici da se sve rješava bez sudskih postupaka čime se izbjegavaju visoki troškovi suda. Ipak, valja naglasiti kako i u slučaju takve regulacije može doći do situacije da sud raspravlja o istupanju ili isključenju. Pred sud bi se ipak išlo u slučaju osporavanja valjanosti odluke društva o istupu ili isključenju.¹⁵⁷ Ako društvenim ugovorom nisu određeni uvjeti, postupak ili posljedice istupanja odnosno isključenja, članovi moraju za ostvarenje svojih zahtjeva podignuti tužbu.¹⁵⁸ Što se tiče istupanja iz društva, aktivno su legitimirani na tužbu članovi društva s ograničenom odgovornošću koji namjeravaju istupiti iz njega. Takav član je prema zakonu dužan dokazati kako postoje opravdani razlozi za istup. Primjer takvih razloga bio bi nametanje nerazmjernih obveza članu od strane nekog organa društva.¹⁵⁹ S druge strane, kada se radi o tužbi za isključenje člana iz društva, aktivno su legitimirani društvo kao i svaki član društva.¹⁶⁰ Onaj koji podiže takvu tužbu dužan je dokazati kako za isključenje postoji važan razlog. U ZTD-u je navedeno kako u tu kategoriju spada ponašanje člana koje onemogućuje ili pak znatno otežava ostvarivanje ciljeva društva slijedom čega je za društvo nepodnošljiv ostanak člana u njemu.¹⁶¹

¹⁵³ Op.cit. Čulinović, str. 65., fusnota 76

¹⁵⁴ Čl. 419. ZTD

¹⁵⁵ Op.cit. Čulinović, Rumora, Filipović, str. 65.

¹⁵⁶ ibid

¹⁵⁷ Ibid, str. 66.

¹⁵⁸ ibid

¹⁵⁹ ibid

¹⁶⁰ ibid

¹⁶¹ ibid

12. ZAKLJUČAK

Društvo s ograničenom odgovornošću, bez ikakve dileme, predstavlja jednu od centralnih točaka prilikom bavljenja problematikom prava društava. Stoga je svim pravnicima, koji se bave navedenom granom prava, itekako potrebno dobro poznavati propise kojima se uređuje njegovo djelovanje. Od prava koja imaju članovi društva, najznačajnije je svakako pravo glasa. Putem njega članovi imaju mogućnost biti akteri u oblikovanju načina djelovanja društva. Jasno, poželjno je da ne samo pravnici, već i članovi bez formalnog pravnog obrazovanja imaju što bolje znanje o pravnom uređenju djelovanja društva s ograničenom odgovornošću kako bi što učinkovitije mogli prilikom glasovanja štititi svoje interese. O važnosti prava glasa člana svjedoči svakako i velik broj znanstvenih članaka i knjiga u kojima se autori njime bave. U njima su obrađena razna pitanja vezana za pravo glasa u društvu. Neka od njih jesu: opseg prava glasa, zastupanje prilikom ostvarenja prava glasa, isključenje prava glasa, ugovori o vezanju glasova te prestanak prava glasa. Član je dužan glasovati poštujući pritom obvezu lojalnog postupanja u odnosu na društvo. Prilikom analize prava glasa nužno je spomenuti glavnu skupštinu, jedan od glavnih organa društva s ograničenom odgovornošću. Naime, upravo na njoj, članovi u pravilu (ali ne isključivo), mogu realizirati opisano pravo.

Literatura

Barbić J.Pravo Društava,Knjiga druga,Društva Kapitala,Sedmo izmijenjeno i dopunjeno izdanje,Zagreb,2020.,

Čulinović Edita Herc,Sonja Marinac Rumora,Mihaela Braut Filipović,Pravno uređenje odnosa članova u zatvorenim (closely held) društvima na primjeru hrvatskog društva s ograničenom odgovornošću,Zbornik pravnog fakulteta u Rijeci,vol.39,br.1,45-90 (2018)

Donahue v.Rodd Electrotype Co.(367 Mass.578,1975),

<http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp>

Miladin Petar,Pravni položaj zalogoprimca poslovnih udjela u društvu s ograničenom odgovornošću,Zagreb,Hrvatska,Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu,,Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu,vol.58 No.1-2,2008.

Petrović Siniša,Ceronja Petar,Osnove prava društava,deveto izmijenjeno i dopunjeno izdanje,Zagreb,2019.

Slakoper Zvonimir,Društvo s ograničenom odgovornošću u sudskoj praksi i pravnoj teoriji,Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje,Zagreb ,2009.

Zakon o trgovačkim društvima,NN
br.111/93,34/99,121/99,52/00,118/03,107/07,146/08,137/09,125/11,152/11,111/12,68/13,110/15,40/19,34/22,114/22,18/23

Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja,79/2009,80/2013,41/2021,